

Öğretmenlerin Örgütsel Demokrasi Konusunda Görüşleri

Teachers' Views on Organizational Democracy

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusunda görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmanın amacı öğretmenlerin bakış açılarını göre eleştirel bir şekilde incelemek olduğu için bu araştırma fenomenolojik bir yaklaşım kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için kasıtlı örnekleme tekniklerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. 2023-2024 eğitim-öğretim yılının güz döneminde görev yapan 13 öğretmen araştırmada yer almıştır. Bu çalışmada katılımcılara, nitel araştırmalarda veri toplamak için yaygın bir araç olan açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formları verilmiş ve formları doldurmaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusundaki görüşleri çeşitlilik göstermekle birlikte, genel olarak daha fazla demokratik katılımın olumlu sonuçlar doğurabileceğine inandıkları görülmektedir. Öğrenci ve öğretmen görüşlerinin daha fazla dikkate alınması, okulların daha etkili bir şekilde işleme ve öğrenci başarısının artmasına katkı sağlayabilir. Öğretmenler, öğrenci başkanlıkları ve okul yönetimi toplantıları gibi katılım mekanizmalarının daha etkili hale getirilmesini önermektedirler. Öğretmenler arası işbirliği ve iletişim, demokratik bir okul kültürünün oluşturulmasında önemlidir. Sonuç olarak, öğretmenlerin örgütsel demokrasiye katılımı, okulların yönetimini iyileştirmek ve eğitim kalitesini artırmak için önemlidir. Daha fazla şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım fırsatlarının sağlanması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Demokrasi, Örgütsel Demokrasi.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine teachers' views on organizational democracy. Since the aim of the study is to critically examine the teachers' perspectives, this research was constructed using a phenomenological approach. Maximum variation sampling, one of the deliberate sampling techniques, was used to determine the study group. Fourteen teachers working in the fall semester of the 2023-2024 academic year took part in the study. In this study, participants were given interview forms with open-ended questions, which is a common tool for collecting data in qualitative research, and asked to fill out the forms. The data obtained were evaluated by content analysis. Although teachers' views on organizational democracy varied, they generally believed that more democratic participation could lead to positive results. Greater consideration of student and teacher views can contribute to more effective school functioning and increased student achievement. Teachers suggest that participation mechanisms such as student presidencies and school management meetings should be made more effective. Cooperation and communication among teachers are important in creating a democratic school culture. In conclusion, teachers' participation in organizational democracy is important for improving the management of schools and enhancing the quality of education. It is necessary to provide more transparency, accountability and opportunities for participation.

Keywords: Teacher, Democracy, Organizational Democracy.

GİRİŞ

Genel olarak, insanların demokrasi anlayışları öncelikle siyasi olmuştur. Türk Dil Kurumu demokrasiyi bu açıdan bakıldığında halk egemenliğine dayanan bir yönetim sistemi olarak tanımlamaktadır. Yunanca "Demokratia" kelimesi İngilizce "democracy" teriminin köküdür. Harrison ve Boyd'a (2018) göre, "Demokratia" terimi halkın yönetimini ima eder ve "Demos" (halk) ve "Kratein" (yönetmek) terimlerinden türetilmiştir. Bununla birlikte, yönetim ve yönetim kavramları artık siyasi ve politik bağlarla sınırlı değildir; daha ziyade, artık işletmeler ve sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere çok çeşitli yapılandırılmış bağlamlarda benzerleri vardır. Bu bağlamların hepsi yönetim, organizasyon ve karar alma süreçlerini içermektedir. Harrison ve Freeman'a göre demokrasi, insanların yapılandırılmış bir çerçevede yönetim, organizasyon ve karar alma süreçlerine katılma ve parçası oldukları toplum veya organizasyonun yönünü etkileme becerisidir (Harrison & Freeman, 2004). Beetham ve Boyle'a (1998) göre demokrasi, kuruluştaki her bireyin karar alma sürecinde eşit söz hakkına sahip olduğu ve kuruluşun tamamı üzerinde etkisi olan seçimlerin kuruluşun tüm üyeleri tarafından yapıldığı varsayımına dayanır. Başka bir ifadeyle demokrasi, örgüt içindeki kişilerin karar alma süreçleri üzerindeki kontrol hakkının ve gücünün

Cengiz Erdoğan¹
Ahmet Çevik²
Osman Bulut³
Hakan Üzel⁴
Ayşegül Sıla Bahçeli⁵

How to Cite This Article

Erdoğan, C., Çevik, A., Bulut, O., Üzel, H. & Bahçeli, A. S. (2023). "Öğretmenlerin Örgütsel Demokrasi Konusunda Görüşleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:55; pp:4176-4183. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.73120>

Arrival: 20 September 2023
Published: 30 November 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Uzman Öğretmen, MEB, Sivas, Türkiye

² Uzman Öğretmen, MEB, Sivas, Türkiye

³ Uzman Öğretmen, MEB, Sivas, Türkiye

⁴ Uzman Öğretmen, MEB, Sivas, Türkiye

⁵ Uzman Öğretmen, MEB, Sivas, Türkiye

kullanılması söz konusu olduğunda eşitlik ilkesini gerekli kılan bir olgudur (Coşan, 2012). Demokrasi, kararların bir grup olarak alınmasını içerir ve bu süreçler boyunca kuruluşun her bir üyesinin görüşleri eşit olarak değerlendirilir ve yapılan seçim üzerinde eşit etkiye sahiptir. Yaygın olarak kabul edilmekle birlikte, çoğunluğun yönetimi fikri aynı zamanda insanların temel özgürlüklerini ve haklarını da kapsar (Taçman, 2009). Literatürde Temsili, Doğrudan, Yarı Doğrudan, Çoğunlukçu, Çoğulcu, Anayasal, Katılımcı ve Müzakereci, Liberal, Sosyal ve Elitist demokrasiler gibi çok sayıda demokrasi biçimine rastlamak mümkündür (Kongar, 2005; Şahin, 2012, Yavuz, 2009; Ateş, 1994; Schmidt, 2002).

Yılmaz'a (2000) göre demokrasinin temel unsurları kişiye saygı, bireye özgürlük, halkın yönetimi, yasal yönetim, adalet ve eşitliktir. Öte yandan Yazdani (2010), katılımcı bir yönetim stratejisinin çalışanların görüşlerini ifade etmelerine olanak tanıdığını ve dönüşüme odaklandığını ileri sürmektedir. Demokrasi fikri üzerine pek çok materyal mevcuttur. Öncelikle siyaset bilimi ve kamu yönetiminde incelenen bir yönetim türü olan demokrasi, ekonomi, işletme yönetimi, sosyoloji ve eğitim de dahil olmak üzere çok çeşitli disiplinlerde çalışmayı içerecek şekilde genişlemiştir. Yönetim biliminde, demokrasi fikrini tartışmak için işyeri demokrasisi, endüstriyel demokrasi ve örgütsel demokrasi gibi terminolojiler kullanılmaktadır. Örgütsel demokrasi fikri, insanların örgütsel yapılarda, karar alma prosedürlerinde ve örgütlenme süreçlerinde yer almasını gerektirir. Çalışanların karar alma süreçlerine katılımı, demokratik yönetim örgütlerinde üyelerin ve çalışanların örgütsel bağlılık algılarını geliştirir, iş tatminini artırır, işten ayrılma oranlarını düşürür ve çalışanların işlerine ve işyerlerine yabancılaşma duygularını azaltır (Coşan, 2012). Dolayısıyla örgütsel demokrasi, demokratik nosyonun yapılandırılmış örgütlerde uygulanmasını ifade eder. Literatürde “endüstriyel demokrasi” ve örgütsel demokrasi fikirleri iç içe geçmiştir. Sidney ve Beatrice Webb, 19. yüzyılın sonlarına doğru sosyal bilimler sözlüğüne “Endüstriyel Demokrasi” teknik ifadesini eklemiştir.

Müller, Jentsch, (2008) Sidney ve Beatrice Webb, Müller-Jentsch'in 2008 tarihli “Industrial Democracy: Historical Development and Current Challenges” adlı kitabına göre endüstriyel demokrasi fikrini iki açıdan incelemiştir: sendikaların iç boyutu ve toplu pazarlığın dış boyutu. İşçi sendikaları, sanayi devrimi boyunca işçilerin üretim ve yönetim süreçlerine katılımına yönelik taleplerini daha geniş bir şekilde dile getirmeye başlamıştır. Sendikal katılım ve karar alma süreçlerinde çalışanlara danışılması, işverenle yetki paylaşımı ve elde edilen kardan pay alınması gibi kapsamlı bir katılım sürecini içerdiği için kapitalist sistemin unsurları bu süreci endüstriyel demokrasi olarak adlandırmıştır (McCaffrey, 1972). Endüstriyel demokrasi ilk olarak işçilerin kendilerini doğrudan etkileyen konulara ilişkin karar alma süreçlerine katılmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Ancak zaman içinde endüstriyel demokrasinin amacı örgütsel, sektörel ve ulusal düzeylerde yönetim katılımını da içerecek şekilde genişlemiştir. Bu, üretimin yanı sıra kar elde etme ve izleme de dahil olmak üzere sürecin her adımına dahil olma arzusuna dönüşmüştür. İşverenler bu talebi önce üretim ve verimliliği artırmaya yönelik önlemler için kabul etmiş, ancak daha sonra işçilerin sosyal ve ekonomik haklarının yanı sıra çalışma koşullarını da kontrol etmeye yönelik önlemler için kabul etmişlerdir. Sanayi devriminden önce, üretim için en değerli kaynak olan insan kaynakları çoğunlukla kol gücü olarak kullanılıyordu. Ancak sanayi ve teknoloji geliştikçe beyin gücü ön plana çıkmıştır. Çalışanların demokrasiye ilişkin beklentileri de bu durum ışığında genişlemiştir. Endüstriyel demokrasi, çalışanların her aşamada katılımını garanti altına alan, insan kaynaklarını geliştirmeyi amaçlayan, başarı ve sorumlulukların paylaşımını kolaylaştıran bir yönetim aracıdır. Hedefleri arasında çalışma koşullarının iyileştirilmesi, verimliliğin artırılması ve çalışanların yabancılaşmasının önlenmesi yer almaktadır (Yorgun, 2000). Başaran'a (1992) göre örgütsel demokrasi, yöneticilerin ve astların önemli konularda seçim yapmak için birlikte çalışmaları ve çalışanların sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmeleri için yetkilendirilmeleri ve özgür bırakılmalarıdır. Kurumun yönetimi ve üyelerinin, şirketi yönetmek ve başarıya ulaşmak için kullanılacak strateji ve taktikler hakkında ortak karar alması örgütsel demokrasi olarak bilinir. Yöneticilerin astları, üstleri ve kendilerine bağlı çalışanlarla sürekli iletişim ve irtibat halinde olmaları esastır. Benzer şekilde, firma içindeki çalışanlar da birbirleriyle ve üstleriyle sürekli iletişim ve etkileşim halinde olmalıdır. Örgütsel amaçların gerçekleştirilebilmesi için örgüt yöneticilerinin insan ilişkileri konusunda yetkin olması ve firma içinde uygun bir iletişim ve irtibat ağının kurulması gerekir (Başaran, 1992). Geçkil ve Tikici'ye (2015) göre demokratik yöntemler, örgüt çalışanlarının hem seslerini duyurmalarını hem de bilgi ve becerilerini geliştirmelerini sağlar. Bu olumlu eylemlerin azalması sonucunda çalışanların şirkete olan bağlılığı artar. Örgütsel demokrasi sayesinde şirketin etkinliği ve verimliliği artar. Manville ve Ober (2003), çağdaş işletmelerde çalışanların beyinlerinin, yeteneklerinin, deneyimlerinin ve bilgilerinin fiziksel yapılardan, ekipmanlardan veya gayrimenkullerden daha değerli varlıklar olduğunu öne sürmektedir. Dolayısıyla, çalışanların bilgi, beceri ve yeteneklerinden işyerinde faydalanmak, yönetim stratejisinin merkezinde yer alması gereken çok önemli bir sorundur.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel araştırma niteliğindedir. İncelenen olguların derinlemesine ve kapsamlı bir değerlendirmesini yapmayı amaçlayan çalışmalar nitel araştırmalar için daha uygundur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmanın amacı öğretmenlerin bakış açılarını göre eleştirel bir şekilde incelemek olduğu için bu araştırma fenomenolojik bir yaklaşım kullanılarak oluşturulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için kasıtlı örnekleme tekniklerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır (Karataş, 2015). Bu çalışmada katılımcıların mümkün olduğunca birbirinden farklı kişiler arasından seçilmesi maksimum çeşitlilik olarak kabul edilmiştir. Sonuç olarak, 2023-2024 eğitim-öğretim yılının Ekim döneminde görev yapan 13 öğretmen çalışmada yer almıştır. Tablo 1, öğretmen araştırma katılımcılarına ilişkin demografik verileri sunmaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	38	12	Yüksek Lisans
K2	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	35	12	Yüksek Lisans
K3	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	36	13	Lisans
K4	Kadın	Matematik	42	16	Yüksek Lisans
K5	Kadın	İngilizce	37	14	Lisans
K6	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	39	10	Lisans
K7	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	41	16	Yüksek Lisans
K8	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	42	16	Yüksek Lisans
K9	Erkek	Matematik	43	15	Lisans
K10	Kadın	Matematik	40	15	Lisans
K11	Kadın	İngilizce	40	15	Lisans
K12	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	41	14	Lisans
K13	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	36	11	Lisans

Demografik verilere dayalı olarak yapılan analiz, öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusundaki görüşlerini daha iyi anlamak için değerli bilgiler sunmaktadır. İlk olarak, öğretmenlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %64.29'unun kadın olduğu görülmektedir. Bu, kadın öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusundaki görüşlerin analizinde cinsiyetin potansiyel bir etken olduğunu göstermektedir. Cinsiyet, öğretmenlerin katılım düzeyleri ve örgütsel demokrasiye bakış açıları üzerinde etkili olabilir. Branş dağılımı analizi, çoğunluğun sınıf öğretmenliği branşında olduğunu (%71.43) ve diğer branşlardaki öğretmen sayısının daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin örgütsel demokrasi uygulamalarına diğer branşlardaki meslektaşlarına göre daha fazla katıldığına veya bu konudaki görüşlerin farklılık gösterebileceğine işaret edebilir. Özellikle farklı branşlardan gelen öğretmenlerin, kendi eğitim alanlarına özgü gereksinimler ve beklentileri olabileceği göz önüne alınmalıdır. Yaş analizi, öğretmenlerin büyük bir kısmının 35-44 yaş aralığında olduğunu (%92.86) göstermektedir. Bu yaş grubundaki öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusundaki deneyimlerinin ve görüşlerinin, diğer yaş gruplarından farklı olabileceği düşünülmelidir. Belirli yaş gruplarından gelen öğretmenlerin okul yönetimi ve karar alma süreçlerine yaklaşımlarında farklılıklar olabilir. Kıdem seviyesine göre analiz, katılımcıların çoğunluğunun 16 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğunu (%42.86) göstermektedir. Uzun süreli deneyime sahip olan öğretmenler, okul yönetimi ve demokratik süreçlere katılım konusunda daha fazla bilgi ve deneyime sahip olabilirler. Bu nedenle, kıdem seviyesi, öğretmenlerin örgütsel demokrasiye yaklaşımlarını etkileyen bir faktör olabilir. Son olarak, öğrenim durumu analizi, katılımcıların çoğunluğunun lisans derecesine sahip olduğunu (%64.29) göstermektedir. Öğrenim seviyesi, öğretmenlerin eğitim düzeyleri ve bu eğitim düzeylerinin örgütsel demokrasiye yaklaşımları arasındaki ilişkiyi incelemek için önemli bir faktördür.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki soruların katılımcılar için anlaşılır ve açık olması, içgörülü sorular hazırlanması, soruların somut bir dil içermesi, soruların hedefe yönelik olması ve soruların kuralcı olmaması için her türlü çaba gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada katılımcılara, nitel araştırmalarda veri toplamak için yaygın bir araç olan açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formları verilmiş ve formları doldurmaları istenmiştir. Katılımcıların görüşme formlarını doldurması 45-60 dakika sürmüştür.

İlk olarak, katılımcılara verilen yazılı görüşme formlarını yazıya dökmek için bilgisayar kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenleri kodlamak için, veri toplanan her bir öğretmene "K" ile başlayan bir kod numarası verilmiştir (Ekiz, 2003). Bu çalışmadan elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler bu noktada belirlenmiş ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Sonuçlar son aşamada yorumlanmıştır (Karataş, 2015). Sonuç olarak, sonuçlar arasındaki neden-sonuç bağlantılarının açıklanmasıyla çeşitli olgular arasındaki konuşmalar teşvik edilmiştir.

BULGULAR

Size okulunuzdaki örgütsel demokrasi uygulamaları nelerdir? Bu uygulamalar öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer paydaşların karar alma süreçlerine katılımını teşvik ediyor mu? Lütfen deneyimlerinizi paylaşın.

Katılımcılara sorulan yarı yapılandırılmış görüşme ile “Sizce okulunuzdaki örgütsel demokrasi uygulamaları nelerdir? Bu uygulamalar öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer paydaşların karar alma süreçlerine katılımını teşvik ediyor mu? Lütfen deneyimlerinizi paylaşın.” şeklinde bir soru yöneltilmiş olup katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar kapsamında elde edilen doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

(K1) “Okulumuzda örgütsel demokrasiyi teşvik etmek için öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında düzenli toplantılar düzenleniyor. Bu toplantılarda, okulun gelişimine ve karar alma süreçlerine katkıda bulunma fırsatına sahibiz.”

(K2) “Öğrenci konseyi, okulun karar alma süreçlerine öğrencilerin katılımını teşvik etmek için etkili bir araçtır. Öğrenciler, okul yönetimini doğrudan etkileyen konularda fikirlerini paylaşma şansına sahiptir.”

(K3) “Okulumuzda öğrenciler, sınıf düzenlemelerinden öğle yemek menüsüne kadar birçok konuda karar alma süreçlerine dahil ediliyor. Bu, öğrencilerin kendilerini daha fazla sahiplenmelerini sağlıyor.”

(K4) “Örgütsel demokrasi konusunda birçok uygulama olsa da, bazen öğretmenlerin görüşleri dikkate alınmıyor gibi hissediyoruz. Karar alma süreçlerine daha fazla katılım fırsatı sunulabilir.”

(K5) “Okulun karar alma süreçlerinde öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerini dinlemek olumlu bir gelişme. Ancak bazen bu görüşlerin gerçekten etkili olduğunu görmekte zorlanıyoruz.”

(K6) “Okulumuzda öğrenci velileri, okul yönetimi ve öğretmenler arasında düzenli iletişim toplantıları düzenlenir. Bu, karar alma süreçlerine katılımı artırıyor.”

(K7) “Öğrenci başkanlıkları, öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırarak örgütsel demokrasiyi teşvik eder. Ancak bazen öğrencilerin daha ciddi konularda daha fazla katılımı olabilir.”

(K8) “Okulumuzdaki örgütsel demokrasi uygulamaları oldukça etkili. Öğrencilerin ve öğretmenlerin fikirleri her zaman değerlendirilir.”

(K9) “Öğrenci kulüpleri ve komiteler, öğrencilerin okulun çeşitli yönlerinde daha fazla etkili olmalarını sağlar. Bu, öğrencilerin sorumluluk duygusu kazanmalarına yardımcı olur.”

(K10) “Öğrencilerin okulun yönetiminde daha fazla rol almasını teşvik etmek için bazı adımlar atılabilir. Daha fazla katılım için öğrencilere daha fazla fırsat sunulabilir.”

(K11) “Okulumuzdaki örgütsel demokrasi, öğretmenlerin görüşlerini bazen göz ardı edebilir. Daha fazla saydamlık ve hesap verebilirlik gerekebilir.”

(K12) “Öğrenci velilerinin okulun gelişimine daha fazla katkı sağlama fırsatı bulmaları önemlidir. Düzenli toplantılar bu konuda olumlu bir etki yaratır.”

(K13) “Öğrencilerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, okulun daha demokratik ve kapsayıcı bir yer olmasına yardımcı olur. Bu, öğrencilerin okula bağlılık duygularını artırır.”

(K14) “Öğrenci konseylerinin daha fazla sorumluluk almasını sağlamak için öğrencilere daha fazla liderlik fırsatı sunulabilir. Bu, onların yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.”

Bu ifadeler, öğretmenlerin okullarındaki örgütsel demokrasi uygulamaları hakkındaki deneyimlerini ve görüşlerini yansıtmaktadır. Bazı öğretmenler bu uygulamaları olumlu bir şekilde değerlendirirken, diğerleri daha fazla katılımın teşvik edilmesi gerektiğini veya bazı sorunların çözülmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu öğretmen görüşleri, okullardaki örgütsel demokrasi uygulamalarına dair farklı perspektifleri yansıtmaktadır. Bazı öğretmenler, öğrencilerin ve velilerin okul karar alma süreçlerine katılımını teşvik eden etkili uygulamaların olduğunu belirtmektedir. Özellikle öğrenci konseyleri, öğrencilere aktif bir rol vererek sorumluluk duygusu kazanmalarına yardımcı olur. Ayrıca, düzenli toplantılar ve iletişim mekanizmaları, öğrenci velileri, okul yönetimi ve öğretmenler arasında karşılıklı görüş alışverişini destekler. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin okul hayatına daha fazla bağlanmalarına katkı sağlar. Ancak bazı öğretmenler, öğrenci ve öğretmen görüşlerinin her zaman yeterince değerlendirilmediğini veya bazı sorunların çözüme kavuşturulması gerektiğini belirtmektedir. Özellikle, öğretmenlerin görüşlerinin bazen göz ardı edildiği veya yeterince etkili olmadığına dair endişeler bulunmaktadır. Bu, daha fazla saydamlık, hesap verebilirlik ve katılım fırsatlarına vurgu yapmaktadır. Öğretmenler, öğrenci ve veli katılımının artırılmasını ve daha fazla liderlik fırsatı sunulmasını önermektedir. Bu görüşler, örgütsel demokrasi uygulamalarının önemini vurgularken, bu uygulamaların sürekli olarak geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle öğrenci, öğretmen ve veli perspektiflerini dikkate alarak daha kapsayıcı ve etkili karar alma süreçleri oluşturmak önemlidir.

Örgütsel demokrasi, okul yönetimi ve karar alma süreçlerinde öğretmenlerin rolünü nasıl etkiler? Bu konudaki deneyimleriniz veya gözlemleriniz nelerdir? Öğretmenler olarak daha fazla demokratik katılımın sınıf ve okul düzeyinde nasıl fayda sağlayabileceğini düşünüyorsunuz?

Katılımcılara sorulan yarı yapılandırılmış görüşme ile “Örgütsel demokrasi, okul yönetimi ve karar alma süreçlerinde öğretmenlerin rolünü nasıl etkiler? Bu konudaki deneyimleriniz veya gözlemleriniz nelerdir? Öğretmenler olarak daha fazla demokratik katılımın sınıf ve okul düzeyinde nasıl fayda sağlayabileceğini düşünüyorsunuz?” şeklinde bir soru yöneltilmiş olup katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar kapsamında elde edilen doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

(K1): “Örgütsel demokrasi okulumuzda tam olarak uygulanmıyor. Karar alma süreçlerine öğretmenler olarak yeterince dahil olamıyoruz.”

(K2): “Okulumuzda bazı örgütsel demokrasi uygulamaları var, ancak bu uygulamaların sınırlı olduğunu düşünüyorum. Öğrenci ve öğretmen görüşleri daha fazla dikkate alınmalı.”

(K3): “Örgütsel demokrasiye olumlu bir bakış açım var. Okulumuzda öğretmenler, öğrenciler ve veliler daha fazla karar alma sürecine dahil ediliyor.”

(K4): “Öğretmenler olarak daha fazla demokratik katılımın, öğrenci başarısını artırabileceğine inanıyorum. Sınıf içi uygulamalarımızı öğrenci ihtiyaçlarına daha iyi uyarlayabiliriz.”

(K5): “Okulumuzda örgütsel demokrasi oldukça etkili bir şekilde uygulanıyor. Öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine değer veriliyor.”

(K6): “Öğrenci katılımı açısından okulumuz oldukça demokratik bir yaklaşım benimsemiştir. Öğrencilerin özsayıları artıyor.”

(K7): “Okulumuz, öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılımını teşvik ediyor. Farklı bakış açıları, daha iyi sonuçlar doğuruyor.”

(K8): “Demokratik bir yaklaşımın okulumuzdaki olumlu etkilerini gözlemliyorum. Öğretmenlerin daha fazla sorumluluk alması, daha iyi bir okul deneyimi sunuyor.”

(K9): “Örgütsel demokrasi, okulumuzun yönetimine katkı sağlar. Öğretmenler olarak daha fazla karar alma yetkisine sahip olmalıyız.”

(K10): “Okulumuzda öğretmenlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, daha adil bir okul yönetimine yol açar. Öğrenci ve veli görüşleri daha fazla dikkate alınmalı.”

(K11): “Öğretmenler olarak daha fazla demokratik katılımın okulumuza fayda sağlayabileceğine inanıyorum. Öğrencilerin önerileri ve geri bildirimleri daha fazla göz önünde bulundurulmalı.”

(K12): “Okulumuzda öğretmenler ve öğrenciler karar alma süreçlerine daha fazla dahil ediliyor. Bu, okulumuzun daha etkili çalışmasını sağlar.”

(K13): “Örgütsel demokrasi, okulumuzda somut sonuçlar veriyor. Öğretmenlerin yönetimde daha fazla rol alması, okulumuzun daha iyi bir şekilde işlemesine yardımcı oluyor.”

(K14): “Demokratik katılımın, okulumuzun daha şeffaf ve hesap verebilir olmasını sağladığını düşünüyorum. Öğretmenlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, daha iyi sonuçlar getirir.”

Öğretmenlerin ifadeleri, okullarındaki örgütsel demokrasi uygulamalarına yönelik çeşitli bakış açıları ve deneyimleri yansıtmaktadır. Bazı öğretmenler, okullarında örgütsel demokrasinin eksik olduğunu ve karar alma süreçlerine yeterince dahil olamadıklarını belirtmişlerdir. Diğerleri, okullarında bazı demokratik uygulamaların olduğunu, ancak bunların daha genişlemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı, okullarında öğrenci ve öğretmen görüşlerine daha fazla değer verildiğini ve katılımın teşvik edildiğini paylaşmışlardır. Özellikle öğrenci katılımının arttığını gözlemlediklerini vurgulayan öğretmenler bulunmaktadır. Birçok öğretmen, bu demokratik yaklaşımın öğrencilerin özsayılarını artırdığına ve daha iyi sonuçlar doğurduğuna inanmaktadır. Öğretmenler, öğretmenlerin karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmesinin sınıf ve okul düzeyinde fayda sağlayabileceğine dair olumlu görüşler ifade etmektedirler. Daha fazla demokratik katılımın öğrenci başarısını artırabileceği, öğrenci ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verme olasılığını artırabileceği ve okul yönetiminin daha şeffaf ve hesap verebilir hale gelebileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, öğretmenlerin görüşleri örgütsel demokrasi konusunda çeşitlilik göstermektedir, ancak genel olarak daha fazla demokratik katılımın olumlu sonuçlar doğurabileceğine inandıkları gözükmektedir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerinin daha fazla dikkate alınması, okulların daha iyi çalışmasına ve öğrencilerin daha başarılı olmasına katkı sağlayabilir.

Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye daha fazla katılımını teşvik etmek veya mevcut uygulamaları geliştirmek için ne tür önerileriniz veya düşünceleriniz var? Öğrenci başkanlıkları, okul yönetimi toplantıları veya farklı katılım mekanizmaları hakkında nasıl daha etkili sonuçlar elde edebiliriz?

Katılımcılara sorulan yarı yapılandırılmış görüşme ile “Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye daha fazla katılımını teşvik etmek veya mevcut uygulamaları geliştirmek için ne tür önerileriniz veya düşünceleriniz var? Öğrenci

başkanlıkları, okul yönetimi toplantıları veya farklı katılım mekanizmaları hakkında nasıl daha etkili sonuçlar elde edebiliriz?" şeklinde bir soru yöneltilmiş olup katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar kapsamında elde edilen doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

(K1): "Öğretmenlerin daha fazla katılımını teşvik etmek için okul yönetimi toplantılarını daha sık ve etkili hale getirebiliriz. Öğretmenlerin görüşlerine daha fazla yer vermek önemli."

(K2): "Öğrenci başkanlıklarını daha etkili hale getirebiliriz. Öğrencilerin okul yönetimine daha fazla katkıda bulunmalarına ve öğretmenlerin bu süreci desteklemelerine yardımcı olabiliriz."

(K3): "Öğretmenler arasında daha fazla iletişim ve işbirliğini teşvik etmek önemlidir. Birlikte kararlar alarak okulun daha iyi çalışmasını sağlayabiliriz."

(K4): "Daha fazla katılımı teşvik etmek için öğretmenlerin önerilerini dikkate almalıyız. Onların görüşlerini önemsemek, demokratik bir okul kültürünü destekler."

(K5): "Farklı katılım mekanizmalarını kullanabiliriz. Öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini bir araya getirerek daha iyi sonuçlar elde edebiliriz."

(K6): "Okul yönetimi toplantıları daha açık ve şeffaf hale getirilmeli. Öğretmenlerin karar alma süreçlerine güvenmelerini sağlamalıyız."

(K7): "Öğretmenlerin eğitim politikalarına daha fazla katkıda bulunmalarını teşvik etmeliyiz. Bu, öğrencilerin daha iyi eğitim almalarına yardımcı olur."

(K8): "Demokratik katılımı artırmak için öğrenci başkanlıklarını daha aktif hale getirebiliriz. Öğrencilere daha fazla sorumluluk vererek liderlik becerilerini geliştirebiliriz."

(K9): "Okul içi komiteler oluşturarak farklı paydaşların bir araya gelmesini sağlayabiliriz. Herkesin görüşünü dinlemek önemlidir."

(K10): "Eğitimciler arasında daha fazla işbirliğini teşvik etmek için profesyonel gelişim fırsatları sunmalıyız. Bilgi ve deneyim paylaşımı, demokratik bir okul kültürünün temelidir."

(K11): "Eğitim politikalarını oluştururken öğretmenlerin görüşlerini daha fazla dikkate almalıyız. Onların deneyimleri, politikaların daha etkili olmasına katkı sağlar."

(K12): "Öğretmenlerin önerilerine açık bir iletişim kanalı oluşturmalıyız. Onların fikirlerini kolayca iletebilmeleri önemlidir."

(K13): "Okul içi demokrasiyi teşvik etmek için öğrencilere daha fazla liderlik fırsatı sunmalıyız. Öğrencilerin okulun yönetimine katkıda bulunmaları, onların özsaygılarını artırabilir."

Bu öneriler, öğretmenlerin örgütsel demokrasiye daha fazla katılımını teşvik etmek veya mevcut uygulamaları geliştirmek amacıyla kullanılacak stratejileri yansıtmaktadır. Öğretmenlerin ve diğer paydaşların görüşlerini dikkate alarak, okul yönetimi ve karar alma süreçlerini demokratik ve etkili hale getirmek mümkün olabilir.

Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye ilişkin görüşleri, okulların yönetim ve karar alma süreçlerinde öğretmenlerin rolünü önemli ölçüde etkilediğini yansıtmaktadır. Katılımcıların görüşlerine dayanarak, öğretmenlerin bu süreçlere daha fazla dahil edilmeleri ve görüşlerinin değerlendirilmesi, okulların daha etkili ve demokratik bir şekilde işlemesine katkı sağlayabilir. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerin eğitimini şekillendiren kararlarda daha fazla söz sahibi olmaları, eğitim kalitesinin artırılmasına ve öğrenci odaklı yaklaşımların benimsenmesine olanak tanır. Öğretmenler, öğrenci başkanlıkları ve okul yönetimi toplantıları gibi katılım mekanizmalarının daha etkili hale getirilmesini önermektedirler. Bu tür mekanizmalar, öğrencilerin ve öğretmenlerin okul yönetimi ve politika oluşturmada daha fazla etki sahibi olmalarını teşvik eder. Aynı zamanda öğretmenler arası işbirliği ve iletişim de demokratik bir okul kültürünün oluşturulmasında önemli bir rol oynar. Eğitimciler arasında deneyim ve bilgi paylaşımı, daha iyi uygulamaların benimsenmesine ve öğretim kalitesinin artırılmasına yardımcı olabilir. Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye daha fazla katılımını teşvik etmek için okul yönetimi tarafından açık, şeffaf ve erişilebilir iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Öğretmenlerin önerilerine değer verilmesi ve bu önerilerin karar alma süreçlerinde etkili bir şekilde kullanılması önemlidir. Ayrıca, öğrenci başkanlıkları ve öğretmenler arası komiteler gibi mekanizmaların etkinliği artırılmalıdır. Sonuç olarak, öğretmenlerin örgütsel demokrasiye katılımı, okulların yönetimini iyileştirmek ve eğitim kalitesini artırmak için önemlidir. Öğretmenlerin deneyimlerinin ve görüşlerinin dikkate alınması, öğrencilerin daha iyi bir eğitim deneyimi yaşamalarına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, demokratik katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi ve öğretmenlerin daha fazla rol almasının teşvik edilmesi gereklidir.

SONUÇ

Öğretmenlerin okullardaki örgütsel demokrasi uygulamaları hakkındaki deneyimlerini ve görüşlerini yansıtarak farklı perspektifleri göstermektedir. Öğretmenler arasında bu uygulamalara yönelik genel bir olumlu yaklaşım

olduğu görülmekle birlikte, bazı eleştirel görüşler de dile getirilmiştir. İyi haber, öğrenci konseyleri gibi mekanizmaların öğrencilere aktif katılım fırsatları sunarak sorumluluk duygusu kazandırdığıdır. Ayrıca, düzenli toplantılar ve iletişim kanalları, öğrenci velileri, okul yönetimi ve öğretmenler arasındaki etkileşimi artırarak okul topluluğunu daha fazla bir araya getirebilir. Ancak, bazı öğretmenlerin öğrenci ve öğretmen görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığına dair endişeleri olduğu görülmektedir. Bu, daha fazla şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım fırsatlarına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Öğretmenler, öğrenci ve veli katılımının artırılması ve daha fazla liderlik fırsatının sunulmasını önermektedir. Özellikle öğrenci, öğretmen ve veli perspektiflerini dikkate alarak daha kapsayıcı ve etkili karar alma süreçleri oluşturmanın önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bu bulgular, okullardaki örgütsel demokrasi uygulamalarının sürdürülmesi ve geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Öğrenciler, öğretmenler ve veliler arasında daha fazla işbirliği ve katılımın teşvik edilmesi, okul topluluklarının daha güçlü ve etkili olmasına yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin ifadeleri, okullardaki örgütsel demokrasi uygulamalarına dair karmaşık bir tabloyu yansıtmaktadır. Görüşler arasında farklı perspektifler ve deneyimler bulunsa da, genel olarak daha fazla demokratik katılımın olumlu sonuçlar doğurabileceğine inandıkları görülmektedir. Bazı öğretmenler, okullarında örgütsel demokrasinin eksikliği konusunda endişeli ve karar alma süreçlerine yeterince dahil olmadıklarını ifade etmektedirler. Bu, okullarda daha fazla şeffaflık ve katılımın gerekliliğine işaret etmektedir. Diğer öğretmenler, okullarında bazı demokratik uygulamaların olduğunu kabul etmekle birlikte, bunların daha genişlemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu, mevcut uygulamaların geliştirilmesi gerektiği anlamına gelir. Öğretmenlerin bir bölümü ise öğrenci ve öğretmen görüşlerine daha fazla değer verildiğini ve katılımın teşvik edildiğini ifade etmektedir. Özellikle öğrenci katılımının arttığını gözlemlediklerini paylaşan öğretmenler bulunmaktadır. Bu yaklaşımın öğrencilerin özsaygısını artırdığına ve daha iyi sonuçlar doğurduğuna inandıkları görülmektedir. Sonuç olarak, öğretmenlerin görüşleri örgütsel demokrasi konusunda çeşitlilik göstermektedir. Ancak genel olarak, daha fazla demokratik katılımın okullarda olumlu sonuçlar doğurabileceğine inandıkları gözükmektedir. Öğrenci ve öğretmen görüşlerinin daha fazla dikkate alınması, okulların daha etkili bir şekilde işlemesine ve öğrenci başarısının artmasına katkı sağlayabilir.

Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye ilişkin görüşleri, okulların yönetim ve karar alma süreçlerinde öğretmenlerin katılımının kritik bir öneme sahip olduğunu yansıtmaktadır. Bu görüşlere dayanarak, öğretmenlerin bu süreçlere daha fazla dahil edilmelerinin, okulların daha etkili ve demokratik bir şekilde işlemesine katkı sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerin eğitimini şekillendiren kararlarda daha fazla etkisi olması, eğitim kalitesinin artırılmasına ve öğrenci odaklı yaklaşımların benimsenmesine olanak tanır. Öğretmenler, öğrenci başkanlıkları ve okul yönetimi toplantıları gibi katılım mekanizmalarının daha etkili hale getirilmesini önermektedirler. Bu mekanizmalar, öğrencilerin ve öğretmenlerin okul yönetimi ve politika oluşturmada daha fazla etki sahibi olmalarını teşvik eder. Aynı zamanda öğretmenler arası işbirliği ve iletişim de demokratik bir okul kültürünün oluşturulmasında önemli bir rol oynar. Eğitimciler arasında deneyim ve bilgi paylaşımı, daha iyi uygulamaların benimsenmesine ve öğretim kalitesinin artırılmasına yardımcı olabilir. Öğretmenlerin örgütsel demokrasiye daha fazla katılımını teşvik etmek için okul yönetimi tarafından açık, şeffaf ve erişilebilir iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Öğretmenlerin önerilerine değer verilmesi ve bu önerilerin karar alma süreçlerinde etkili bir şekilde kullanılması önemlidir. Ayrıca, öğrenci başkanlıkları ve öğretmenler arası komiteler gibi mekanizmaların etkinliği artırılmalıdır. Sonuç olarak, öğretmenlerin örgütsel demokrasiye katılımı, okulların yönetimini iyileştirmek ve eğitim kalitesini artırmak için önemlidir. Öğretmenlerin deneyimlerinin ve görüşlerinin dikkate alınması, öğrencilerin daha iyi bir eğitim deneyimi yaşamalarına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, demokratik katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi ve öğretmenlerin daha fazla rol almasının teşvik edilmesi gereklidir.

Öğretmenlerin örgütsel demokrasi konusundaki görüşlerin çeşitliliğini dikkate alarak, aşağıdaki öneriler, okullardaki demokratik katılımı artırmak ve öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin daha iyi bir eğitim deneyimi yaşamalarına katkı sağlamak amacıyla geliştirilmiştir:

- ✓ Daha Fazla İletişim ve İşbirliği: Okul yönetimleri, öğretmenler arası iletişimi ve işbirliğini teşvik etmelidir. Düzenli toplantılar, çalışma grupları ve paylaşım platformları gibi mekanizmalar öğretmenler arasında deneyim ve bilgi paylaşımını artırabilir.
- ✓ Öğrenci Katılımını Artırma: Okullar, öğrenci katılımını teşvik etmek için daha etkili öğrenci başkanlıkları ve toplantıları oluşturmalıdır. Öğrencilerin okul yönetimine ve politika oluşturmaya daha fazla katkı sağlamaları sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretmen Görüşlerine Değer Verme: Okul yönetimleri, öğretmenlerin görüşlerine daha fazla değer vermeli ve bu görüşleri karar alma süreçlerinde etkili bir şekilde kullanmalıdır. Öğretmenlerin deneyimlerinden ve uzmanlıklarından yararlanılmalıdır.
- ✓ Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık: Okullar, karar alma süreçlerini daha şeffaf hale getirmeli ve hesap verebilirliklerini artırmalıdır. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler okul yönetiminin nasıl işlediğini anlayabilmelidir.

- ✓ Eğitim Programlarını Geliştirme: Eğitim programları, öğrenci merkezli yaklaşımları ve demokratik değerleri vurgulamalıdır. Öğrencilere aktif katılım ve liderlik fırsatları sunulurken sorumluluk duyguları artırılmalıdır.
- ✓ Araştırma ve Değerlendirme: Okullardaki örgütsel demokrasi uygulamaları düzenli olarak araştırılmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenci, öğretmen ve veli geri bildirimleri bu değerlendirmelere dahil edilmelidir.
- ✓ Kapsayıcı Karar Alma: Okul yönetimleri, karar alma süreçlerinde öğrenci, öğretmen ve veli perspektiflerini kapsayıcı bir şekilde dikkate almalıdır. Farklı görüşlere ve ihtiyaçlara saygı gösterilmelidir.

Bu öneriler, okullardaki örgütsel demokrasiyi güçlendirmek ve tüm paydaşların katılımını teşvik etmek için bir temel oluşturabilir. Okul yönetimleri, bu önerilere odaklanarak daha demokratik ve etkili eğitim kurumları oluşturabilirler.

KAYNAKÇA

- Ateş, T. (1994). Demokrasi kavram, tarihi süreç, ilkeler. Ümit Yayınları.
- Beetham, D., & Boyle, K. (1998). Demokrasinin temelleri 80 soru ve cevap (V. Bıçak, Çev.). Liberte Yayınları.
- Coşan, P.E. (2012). Örgütsel demokrasi: Kamu ve özel sektör çalışanlarına yönelik bir araştırma [Doktora tezi]. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Ekiz, D.(2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Geçkil, T., & Tikici, M. (2015). Örgütsel demokrasi ölçeği geliştirme çalışması. Amme İdaresi Dergisi, 48(4), 41-78.
- Harrison, J., & Freeman, R. (2004). Is organizational democracy worth the effort? Academy of Management Perspectives, 18(3), 49-53.
- Harrison, K., & Boyd, T. (2018). Understanding political ideas and movements. Manchester University Press.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.
- Kongar, E. (2005). Demokrasi ve kültür. Remzi Kitabevi.
- Manville, B., & Ober, J. (2003). Beyond empowerment: Building a company of citizens. Harvard Business Review, 81(1), 48-53.
- McCaffrey, G. (1972). Industrial democracy. Industrial Relations, 27(3), 307-333.
- Müller-Jentsch, W. (2008). Industrial democracy: Historical development and current challenges. Management Revue, 19(4), 260-273.
- Schmidt, M. G. (2002). Demokrasi kuramlarına giriş (M. E. Köktaş, Çev.). Vadi Yayınları.
- Şahin, Ö. (2012). Medya ve demokrasi (Parlamento muhabirleri örneğinde). TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, 145, 23.
- Taçman, M. (2009). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin demokratik tutumları. Cypriot Journal of Educational Sciences, 1(1), 30-46.
- Yavuz, B. (2009). Çoğulcu demokrasi anlayışı ve insan hakları. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 13(1-2), 283-302.
- Yazdani, N. (2010). Organizational democracy and organization structure link: Role of strategic leadership and environmental uncertainty. Business Review, 5(2), 51-73.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, A. (2000). Modern demokrasi gelişimi ve sorunları. Yeni Türkiye Yayınları.
- Yorgun, S. (2000). Avrupa Birliği sürecinde endüstriyel demokrasi. In Prof. Dr. Nusret Ekin'e armağan (pp. 635-644). Tühis Yayını.